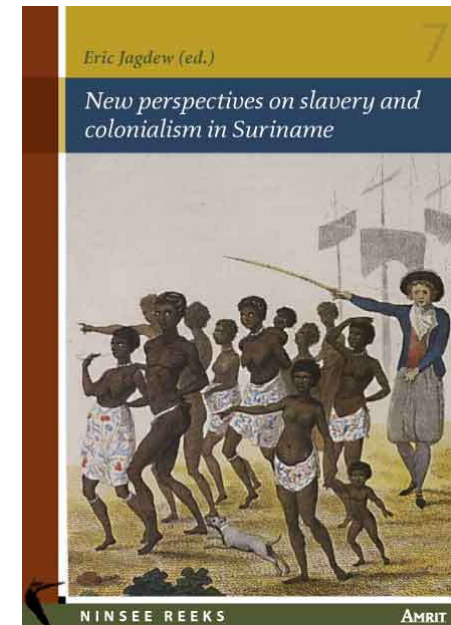
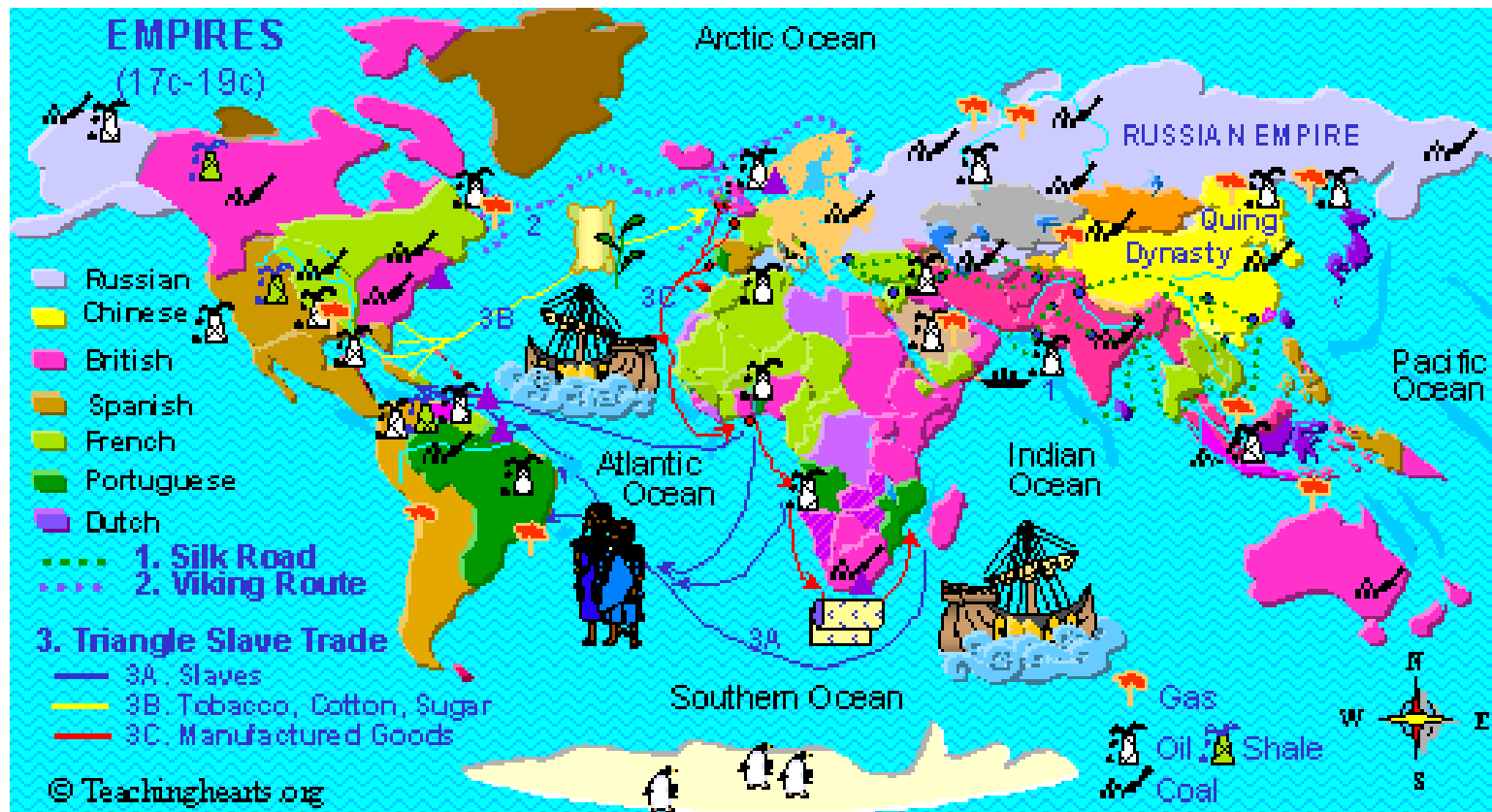

Historische transformaties van Suriname

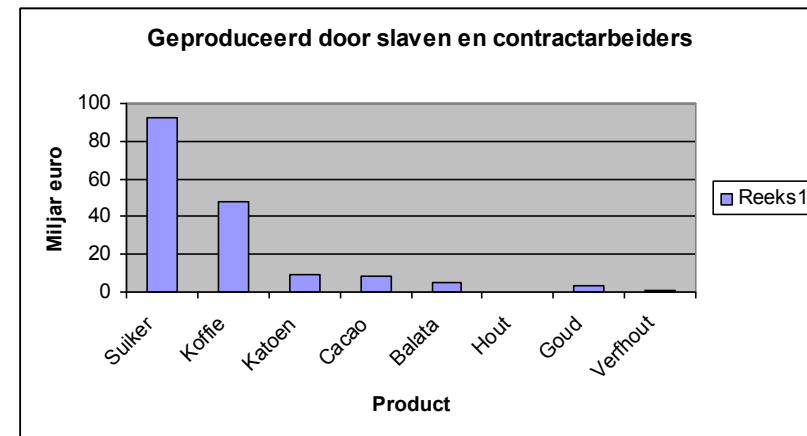
Sandew Hira
IISR

Onafhankelijkheid in historisch perspectief

Geproduceerd door Afrikanen en Aziaten in Suriname 1684 tot 1940: 166 miljard euro

Product	Miljard euro 2006
Suiker	92,5
Koffie	47,6
Katoen	9,1
Cacao	8,2
Balata	5,1
Hout	0,2
Goud	3,3
Verfhout	0,5
Totaal	166,5

Hoe werkte het systeem van kolonialisme?

- De kolonie had de grondstoffen: landbouwproducten
- De kolonisator bracht met geweld Afrikanen en met misleiding Aziaten naar de kolonie om te werken
- De producten gingen naar Europa om verkocht of verwerkt te worden tot eindproducten

Waar zat de winst voor de kolonisator?

- Opkomst scheepvaartindustrie: bouw, vaart.
- Handel, verzekering, bankwezen, beurssysteem.
- Verwerkingsindustrie: er groeit geen rietstengel in Amsterdam, maar de suikerraffinaderijen waren daar en niet in Suriname.

Hoe werd het systeem in stand gehouden?

- Militaire macht en geweld.
- Verdeel en heers.
- Kolonisatie van de geest.

Onafhankelijkheidsstrijd

- Basis Onafhankelijkheidsstrijd: Vrijheid
Zelf vruchten van je arbeid plukken
- Latijns-Amerika: Simon Bolivar tegen Spaans kolonialisme.
- Azie:
 - Gandhi tegen Brits kolonialisme.
 - Soekarno tegen Nederlands kolonialisme.
 - Ho Chi Min tegen Frans kolonialisme.
- Suriname? Anton de Kom!

Hoe zit het met Suriname

- De offers van Indonesië: 150.000 doden in de onafhankelijkheidsoorlog.
- De rol van de Creoolse nationalist.
- Tussenvorm: 1948 zelfbestuur.

1948-1975: van zelfbestuur naar onafhankelijkheid

- Economisch
- Sociaal
- Politiek

Economische transformatie

- Van plantage-economie naar mijnbouw-economie (90% van export)
- Modernisatie in de landbouw
- Overheersing door buitenlandse bedrijven

Ontwikkelingshulp

	Bedrag in miljoenen
Ontwikkelingsplan	
Het Welvaartsfonds	40
Het Tienjarenplan + aanvullend Opbouwplan	207
Eerste Vijfjarenplan	195
Tweede Vijfjarenplan	187
Meerjaren1 Ontwikkelingsplan	3.500
Totaal	4.129

Waar is de hulp aan besteed?

- Onderzoek.
- Infrastructuur.
- Brokopondo energiecentrale.
- Modernisering landbouw.

De geheimen van de betalingsbalans: 1948-1975

- 300 miljoen gulden schenkingen van ontwikkelingshulp.
- Ruim 800 miljoen aan winstovermakingen naar het buitenland.
- De grote winnaar: het buitenlands bedrijfsleven.

Sociale gevolgen

- Werkeloosheid. Hoe vang je die op?
 - Groeiende overheidsapparaat.
 - Migratie.

Migratiegolven

Periode	Aantal	Maandgemiddelde
1964-1971	62.000	7.750
1973-1975	100.000	33.333

Krachten achter onafhankelijkheid

- Creools nationalisme.
- Hindostaan realisme.
- Nederlandse migratiebeleid.

35 jaar onafhankelijkheid

- Politiek
- Economisch
- Sociaal

Coup d' Etat, 25 februari 1980

- Verschillende belangen:
 1. Libanese-Chinese ondernemers.
 2. Eddy Bruma PNR.
 3. Volksparty-RVP.
 4. Rol Nederland- Hans Valk.
 5. BOMIKA kwestie.

BOMIKA kwestie

- Hoofdredacteur David Findley van De West had toen al een vooruitziende blik. Hij schreef temidden van de BOMIKA kwestie, op 4 februari 1980 in zijn avondkrant:

“We are seeing once more a drama performed by some Sergeants in the SKM, who are dragging common soldiers within the conflict. The real perpetrators and instigators are in the background as much as possible and are watching if everything goes according to plan. This is the communist method and the real bosses are somewhere in Moskou, Havana or Algeria (...).”

Links marcheren, 1981

- Vice Premier André Haakmat bevestigde nadat hij in ongenade was gevallen dat Bouterse op 13 september 1983 met hem op plantage Katwijk Wederzorg van de Chinese handelaar Tjin A Djie had gesproken over de nieuwe linkse weg. Hij vertelde aan Willem Oltmans, 1988: 34

“The political program of Wederzorg was based on assumptions of the Sandinistas in Nicaragua. In one way or another this information from Managua came in the hands of Desi. He asked me if this model was possible suitable for Suriname. I carefully studied the program at that time. To my surprise I found that many points of the Sandinista program were very acceptable”.

The Brazil connection, 1983

- Dreiging militaire invasie USA.
- Ingrijpen Brazilië.
- Herdemocratisering:
 - Januari 1984: Denk Tank en Top Overleg (met ASFA en VSB).
 - Medio 1984: Gezamenlijke regering Wim Udenhout.
 - Januari 1985: Benoemde DNA (31 leden).
 - November 1985: VHP, NPS en KTPI in het Topberaad.
 - Leonsberg Accoord: afspraak Bouterse nooit vervolgen?;
 - Medio 1986: Regering Pertab Radhakishun.
 - (aan Nederland gevraagd militair in te grijpen)

Uit: Campbell, 1987: 35 e.v.

Jungle Commando, 1986

- *Fred Derby over Binnenlandse oorlog:*
“Buitenlandse politieke machten controleren praktisch deze gewapende strijd. In feite is de voortzetting van de vijandelijkheden in grote mate afhankelijk van de steun die Brunswijk vanuit deze (...) machten krijgt. Het politiek nivo van de groepering die de gewapende strijd voert is extreem laag (...) dat verklaart ook de volledige afhankelijkheid van deze geweldadige acties, op het gebied van propaganda en politieke organisatie (...). Met het creëren van het Jungle Commando is er een terroristische leger operationeel geworden op Surinaamse grondgebied”.
Uit: Marshall., 2010: 180.

Grondwet/Kiesstelsel, 1987

- Grondwet 1987, ambivalent:
 - Presidentieel of Semi-presidentieel stelsel
 - Het Militair Gezag kreeg de volgens de artikelen 177 en 178 de taken: *“to protect the highest rights and freedoms of the country”* and *“to ensure (...) a democratic and socially just society”*. Uit: Grondwet, 1987
- Kiesstelsel, 1987 oneerlijk:
 - In Paramaribo: 6588 stemmen voor 1 zetel; in Coronie, Brokopondo en Sipaliwini: 813, 450 om 3256 stemmen.
 - Paramaribo en Wanica moesten nog 11 om 1 zetel krijgen.

Frontaal & Massaal

- Militairen/NDP grandioos afgewezen: “One Big Familie” / “Soso Lobi” slechts 3 DNA zetels
- Front voor Democratie en Ontwikkeling(VHP, NPS, KTPI): “Owru Shoe” kreeg 40 zetels.
- Reden verlies NDP: Suriname in 1987 een schuld van Sf. 2 miljard, maandelijks tekort van USS 15 miljoen. (inflatie vanwege monetaire financiering)

Uit: Brana Shute, 1990: 219-220

Regering Shankar-Arron, 1987-1990

“Ram Zwak” kreeg te maken met:

- Macht Militair Gezag en Bevelhebber Bouterse- door Gooding “Blinde Muur”
- Binnenlandse oorlog- Kourou Accoord, opkomst Tucayana Amazones.
- Economische elite, met revolutionairen op cruciale posten.

Interim kabinet Kraag- Wijdenbosch, 1991

- POPULISME: Nyang Dringie Prisirie. Uitgave eerste drie maanden van Sf 297 miljoen. Monetaire reserve van USS 36-13 miljoen
 1. Gekocht: zoutvlees, haring, bokking, aardappelen, uien, bruine bonen, gele erwten en Converse sportschoenen en kleding.
Uit: *De West*, 19 april 1991
 2. Belofte bij NDP regering: geen devaluatie; geen belastingen op salarissen < Sf 600,-; werklozenuitkering van Sf. 400,-; AOV van Sf. 250,- naar Sf. 300,- per maand; sociale uitkeringen van Sf. 250,- naar Sf. 400,- per maand. Uit: *De Ware Tijd*, 23 mei 1991.
- Gevolgen: NDP: van 3 naar 12 DNA zetels; NF (met SPA); van 40 naar 30 zetels; gemiddeld 25-30 % zetels kwijt. Ook door DA'91 (AF, HPP, PW, BEP): 9 zetels (Commonwealth Relations)

New Front I: “El Vene”

- Grondwetswijziging, 1991, Bonaire Accoord-Raamverdrag = Zuivering Legerleiding, rol Gilds en Derby.
- Inflatie 53% in 1987 naar 369% in 1993: “SAP” was “SWA” = 50-70% < armoede
- Begro Insulaire kwestie: Tarantula’s binnen de VHP = economische macht; gaat zich hergroeperen.

Regering Wijdenbosch- Radhakishun, 1996-2000

Gevolgen:

- **NF: van 30 naar 24 DNA zetels (terugval 25-30%)
NDP: “Leti A Faya” van 12 naar 15 zetels.**
- **BVD (5 DNA zetels) + Alliantie (PVF, HPP, DA, later PW) de regering Wijdenbosch.**
- **Goedschalk liet zich adviseren door een Cubaanse “gusano” uit Maimi, “Goudswap”, problemen Staatsolie.**
- **Bouw twee bruggen: uitgaven stegen van 28% in 1997 naar 61% in 2000; USD koers ging omhoog van Sf. 414,38- 2200.**
- **“Nyang Mang No Lob Nyang Man”, veel problemen onder de tarantula’s, splitsing BVD-PPP-Naya Kadam.**

NF 2 & 3: “Stabiliteit”

- Prudent macro-econ. beleid, mede dankzij Hildenberg en Telting (SRD, 2004).
- Stijgende wereldmarktprijzen mineralen: goud, aardolie.
- Economische Groei sedert 2003 van 3- 4,5 % per jaar.
- Nationaal inkomen: USD 2613,6 naar 4254,3 tussen 2003-2007 per jaar (225-350 p/m).

“Stabiliteit Ne Fur Bere”

- 40 % < armoedegrens;
(in 2009 1/1: SRD 916- 2/2: SRD 1424- 4/4: SRD 2559).
- Michael Slory in een interview met Iwan Brave: *“The economy heads in a stable direction. But if I’m walking through some neighborhoods then I’m thinking: hey, maybe I’m still wrong, because, if they are not tackling these things it is still false stability. The economy has some points under which you can say: it goes well. Meanwhile there is much poverty and there are many defects allowing you wonder if this is stability. Uit: De Ware Tijd, 24 juli 2010.*
- Moraliteitsvraagstuk: verlaging moraal, door samen te werken met Somohardjo en Brunswijk.
- Corruptieschandalen:
Balezar, 2005-2008; Gilds, 2006-2009.

Historische uitslag, 2010

- **NF van 47,5% stemmen in 2000, via 41,2% in 2005 naar 31,6% in 2010.**
- **Een teruggang in DNA zetels van 40 in 1987 naar 14 in 2010**
- **In 2000 87201 stemmen; in 2005 86690, in 2010 75118 (min 10000).**
- **NDP/MC: 5,1 % van de stemmen in 2000 naar 40,2 % in 2010.**

Analyse 2010

- **Groei bevolking, groei electoraal van 195.099 in 1987 naar 324.366 in 2010, van 19042 uitgebrachte stemmen in 2000 naar 224.421 in 2010 (>30.000)**
- **Jonge kiezers stemmen minder etnisch en daardoor op de NDP:
6 van de 17 DNA kandidaten NDP in Paramaribo 11001 stemmen (1/4).**
- **Samengaan NDP en DNP in 2010: in 2005 samen 79231, in 2010 95482 stemmen (20000 extra); vanwege kiesstelsel meer stemmen meer zetels**
- **De splitsing met PL; de Volksalliantie kreeg in 2010 landelijk 30563 stemmen, 9842 in Paramaribo (in 2005 in Par'bo 5712 stemmen)**
- **De uitsluiting van de AC in Paramaribo, Wanica en Para Marrons hebben voor de MC gestemd: Misiekaba in 2005 1328, nu 6724.**
Uit: Rapporten CHS, 2000, 2005, 2010

Twee economische perioden

- 1975-1980: de CONS-periode
- 1980-2010: de overgangseconomie

Kenmerken transformatie koloniale economie

- Opkomst Staatsolie
- Model staatsolie naar de goudindustrie
- Opkomst toerisme
- Opkomst outsourcing
- Verbetering infrastructuur
- De drijvende kracht: niet de staat maar het Surinaams ondernemerschap

De lessen van Staatsolie

- Het is mogelijk: moderne economie door Surinamers
- Koloniale economie: handarbeiders.
- Moderne Surinaamse economie: intellectuele arbeid en dienstensector
- Conclusie: een drijvende kracht achter transformatie: kennis en intellect van Surinamers

Tweerichtingsverkeer in de economie

- Vroeger eenrichtingsverkeer: deel zo: bauxiet en goud
- Nu twee richtingsverkeer: Suralco koopt olie van Staatsolie
- Toerisme en outsourcing brengen geld in

De verhouding met buitenlandse bedrijven

- Van ondergeschikte naar partnerschap
- Inbreng kapitaal en kennis
- Overdracht van kennis

Sociale ontwikkelingen

- Bevolkingsgroei
- Etniciteit

Bevolkingsgroei

- 1975: 390.000 in Suriname en 110.000 in Nederland
- 2010: 500.000 in Suriname en 350.000 in Nederland.

Etniciteit

Etnische groep	1971	2004
Creolen	31%	18%
Hindostanen	37%	27%
Javanen	16%	15%
Marrons	10%	15%
Overige	5%	6%
Gemengd	0%	12%
Onbekend	0%	7%
Totaal	100%	100%

Conclusie

- In 35 jaar ondergaat Suriname een grote economische en sociale transformatie
- Vraag: hoe komt dat en in welke richting gaat het uit?

Oorzaken transformatie

- Internationale economische ontwikkelingen
- Kennis en technologie en onderwijs
- Onafhankelijkheid: de worsteling voor een ander beleid

Hoe zien de komende 35 jaar eruit?

- Economisch
- Sociaal
- Politiek

Economie

- Drijvende kracht: zal in de toekomst blijven: Surinaams ondernemerschap, niet de staat (geen ontwikkelingshulp).
- Energie: verschuiving van aardolie naar alternatieve energie (bioenergie, zonne-energie).
- Andere grondstoffen (grondsotffenrijk Suriname beter geëxploiteerd)
- Integratie in de regio
- Rol van Nederland vergelijkbaar met Indonesie: minder en minder

Sociaal

- Bevolking groeit van 500.000 naar 750.000.
- Groei aandeel “gemengden”
- Verhouding etniciteit en nationale identiteit
- Kennis, onderwijs, technologie grotere impact.

Politiek

- Ethniciteit in de politiek gaat in belang afnemen ten gunste van economische belangen
- Suriname gaat zich verder integreren in Latijns Amerika ten nadele van de relatie met Nederland
- Armoede kwestie gaat een groter belang spelen dan de factor ethniciteit
- Electoraal systeem gaat onder druk komen te staan